

Nr 84.

Av herr **Petrén, Alfred**, *angående utvidgning av Uppsala hospital och asyl.*

T. f. överläkaren vid Uppsala hospital och asyl har i dagarna till hospitalets direktion ingivit följande skrivelse:

”Till Kungl. Direktionen för Uppsala hospital och asyl.

Även efter öppnandet av Strängnäs hospital är behovet av ett ökat antal platser för sinnessjuka synnerligen trängande. Vad Uppsala hospital beträffar, kommer det att möta stora svårigheter att under närmaste år bereda plats även för de sjuka blott, som äro i mera trängande behov av vård. En utväg att för rimlig kostnad i någon mån råda bot för platsbristen är inrättandet av kolonier för vård av lättskötta kroniska sjuka i anslutning till hospitalen genom inköp av därför lämpliga lägenheter. Det torde icke lida något tvivel, att inköp av äldre byggnader för närvarande ställer sig avgjort billigare än uppförandet av nya. Och med förutsättningen att för sådana kolonier ingalunda några sjukhusanspråk få ställas, kunna också kostnaderna för deras iordningsställande för det nya ändamålet begränsas. De platser, som på detta sätt skulle vinnas, äro visserligen icke i och för sig likvärdiga med hospitalplatser i allmänhet. Endast mera lättskötta kroniska fall, som också inom hospitalen kräva mindre tillsyn och äro mindre kostsamma i vården, kunna där mottagas. Men i gengäld bli dessa platser billiga såväl i anskaffning som i bruk. Och till en viss gräns kommer beredandet av koloniplatser att frigöra platser på hospitalen, nämligen så länge som koloniplatserna kunna fyllas med sjuka, som eljest måste vårdas på hospital och av hänsyn till dem själva eller till anhöriga icke lämpligen kunna utskrivas. I själva verket komma därför dessa första koloniplatser, som beredas, att innebära ett ökat antal platser också på sjukhusen, hospitalen. Det under nuvarande förhållanden viktiga är, att dessa platser kunna erhållas för en mycket ringa kostnad, särskilt som rådande depression antagligen innebär ett lägre inköpspris än som i en framtid kan vara att påräkna. Ett andra skäl för att nu ordna kolonier är, att kolonivården för framtiden torde bli en väg, som jämte anordnandet av familjevård kring kolonier såsom stödande

centralhem torde vara det lämpligaste och billigaste sättet att bereda vård för de lindrigare kroniskt sjuka, som nu betunga fattiggårdar och hem. Men för planeringen av denna nödvändiga påbyggnad av sjukhusvården fordras erfarenheter rörande organisation och kostnader för kolonivården. Anordnandet av kolonier i anslutning till hospitalen synes då vara det billigaste sätt att erhålla en synnerligen behövlig ökning av antalet platser på hospitalen och ge erfarenheter av betydelse för det framtida ordnandet av vår sinnessjukvård.

Såsom bekant är anordnandet av kolonivård för män planerad på Uppsala hospitals utgård Hammarby. För kvinnor är vid Uppsala hospital behovet än mera trängande, då antalet platser för kvinnor vid hospitalet är avsevärt mindre än för män och i samband därmed antalet kvinnliga exspektanter så mycket större. Vid undersökning av möjligheten för att i närheten av Uppsala hospital anordna koloni för kvinnor, har en för ändamålet passande egendom funnits i lägenheten Granbacken, belägen 5 minuters väg från Börje anhaltstation på linjen Uppsala—Sala, cirka 7 km. från Uppsala stad och 9 km. från hospitalet. Lägenheten utgöres av ett boningshus av trä i två våningar under brutet tegeltak, uppfört 1904, jämte nödiga uthus. Huset ligger högt i en mindre skogsbacke, omgivet av odlad jord och har inga närmare grannar. Till egendomen hör cirka två tunnland jord incl. en mindre trädgårdsanläggning. I husets nedre våning finnes hall, fem rum, kök och serveringsrum, å övre botten två rum och en större vind, som för ringa kostnad kan inredas. Elektriskt ljus och telefon. Grundvatten på mindre avstånd än 100 meter. Närmare beskrivning och ritningar stå tyvärr ej för närvarande till förfogande. Beträffande byggnadsinredning hänvisas till bifogad skiss, gjord efter ungefärliga uppmätningar vid mitt besök på platsen. Egendomen utbjudes till salu för ett pris av 20.000 kronor. Kostnaden för behövliga reparationer beräknas uppgå till 2—3.000 kronor. Byggnaden är synnerligen lämplig för en koloni på 15—17 kvinnliga patienter. Alla rum med undantag av ett ha egen ingång. Köket är tillräckligt. Hall och matsal lämna tillräckligt utrymme för det gemensamma behovet av daglokaler. För möbler och köksutredning, inventarier m. m. torde erfordras cirka 7 000 kronor. Man kan därför beräkna att byggnaden med inredning, färdig att ta emot patienter, skall stå i 30.000 kronor, vilket räknat efter 15 patienter gör 2.000 kronor pr plats. För de sjukas tillsyn och vård torde behöva beräknas en översköterska och ett biträde. Kolonien skulle bilda självhushåll och erhålla nödiga proviantartiklar från hospitalet. Kostnaderna för vården torde under inga förhållanden behöva beräknas högre än för motsvarande patienter på hospital. Möjlighet torde dock finnas att de genom användandet av patienternas arbetskraft för det gemensamma hushållet och det bättre tillgodogörandet av matrester och dylikt, som karaktären av ett mera begränsat hem möjliggör, kunna nedbringas därunder. Vad som i första hand skulle vara att vinna är dock, att ett motsvarande antal platser å hospitalen frigöras, och detta sker för ett pris som måste antagas högst väsentligt understiga kostnaderna för hospitalsplatser, även för mest lättskötta sjuka.

Med stöd av det här anförda får jag vördsamt hemställa, att Direktionen måtte göra framställning till Kungl. Medicinalstyrelsen om vidtagande av nödiga åtgärder för att möjliggöra förvärvandet för hospitalets räkning av

lägenheten Granbacken i Börje socken för att där anordna en koloni för sinnessjuka kvinnor.

Uppsala hospital och asyl den 19 januari 1923.

Henrik Sjöbring.”

Av alla statens sinnessjukanstalter är Uppsala hospital och asyl den, vid vilken antalet exspektanter är störst. Vid årsskiftet utgjorde det å manssidan 400 och å kvinnsidan 636, summa alltså 1,036. Det större antalet exspektanter å kvinnsidan beror delvis på det förhållandet, att å Uppsala hospital antalet platser å kvinnsidan är cirka ett hundra mindre än å manssidan, medan antalet platser eljest brukar vara detsamma för båda könen å våra hospital. Genom realiserandet av t. f. överläkaren Sjöbrings förslag skulle minst ett 15-tal kvinnliga patienter, som visserligen äro mera lugna, men dock icke sådana att de kunna hemsändas, utflyttas till här ifrågavarande lägenhet och ett motsvarande antal mera vårdbehövande sinnessjuka kvinnor kunna mottagas å själva anstalten. Denna ökning av kvinnsidans vårdkapacitet är i hög grad av behovet påkallad, då det vid denna anstalt blivit allt svårare att bereda plats för alla kvinnliga exspektanter, som äro i trängande behov av hospitalsvård. Det vore därför i hög grad önskvärt, om d:r Sjöbrings förslag kunde snarast möjligt bli förverkligat. Givetvis är det icke möjligt att för närvarande belasta själva budgeten med ökade utgifter för anskaffande av nya hospitalsplatser. För att dock något må kunna bli omedelbart uträttat på området, har jag i annan, samtidigt härmed väckt motion föreslagit, att fattigvårdssamhälle, som erlägger avgift för å statens sinnessjukanstalt intagen person, skall under budgetåret 1923—1924 utöver den av Kungl. Maj:t fastställda avgiften, 1 krona 10 öre per dag, erlägga en extra avgift å 40 öre per dag och person att användas för anskaffande av nya vårdplatser för sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka.

Skulle detta förslag vinna riksdagens bifall, synes mig alla skäl tala för, att en del av de därigenom erhålla byggnadsmedlen användas för den av t. f. överläkaren vid Uppsala hospital föreslagna utvidgningen av denna sinnessjukanstalt, under förutsättning dock att medicinalstyrelsen vid ärendets prövning finner, att lägenheten ifråga lämpligen kan apteras för vård av sinnessjuka.

På grund av vad sålunda blivit anfört, får jag hemställa,

att riksdagen — under förutsättning att det uti en annan denna dag väckt motion framlagda förslaget om uttagande av extra vårdavgift, att användas för byggnadsändamål, vinner riksdagens bifall — måtte av dessa byggnadsmedel be-

vilja ett anslag av 30,000 kronor för inköp och inredning av den i Börje socken belägna egendomen Granbacken, där est medicinalstyrelsen vid ärendets prövning finner att sinnessjukvård här kan anordnas.

Stockholm den 21 januari 1923.

Alfred Petré.
